

Historische Vereniging Die Goude

Nieuwsbrief nr. 95, maart-april 2018 [HIER naar Inhoudsopgave](#)

Algemene Ledenvergadering op woensdag 11 april 2018

geschiedenis
prijs
voor leerlingen van
Goudse
middelbare scholen

Voor meer informatie:
www.hv-diegoude.nl

2017 - 2018

Het bestuur van de Historische Vereniging Die Goude nodigt de leden uit voor de Algemene Ledenvergadering die op woensdagavond 11 april a.s. wordt gehouden. Aan de eigenlijke ledenvergadering gaan twee programmaonderdelen vooraf.

Vanaf 20:00 uur: de uitreiking van de Geschiedenisprijs 2017/2018 aan middelbare scholieren

Tot 24 februari jl. hebben docenten geschiedenis op de middelbare scholen in Gouda -uiteraard in overleg met de betreffende leerling - de werkstukken geschiedenis kunnen indienen die zij de moeite waard vinden. Een jury onder leiding van Paul van Horssen heeft ze beoordeeld. Vanavond wordt de juryuitslag voorgelezen. Aan de leerlingen is gevraagd om - ter illustratie - een klein videofilmje te maken over hun werkstuk en dat te tonen. Zo kunnen zij hun onderzoek toelichten.

Vanaf 20:30 uur: Diapresentatie van het Gouda uit de periode 1960 - 1970, door Nico Boerboom

Het betreft dia's uit de collectie van wijlen Henk Metaal, alias De Latten Koning aan de Zeugstraat. Dankzij een tip van fotograaf Wim Scholten, heeft het bestuur de dia's gevonden. Ze lagen in het Groningse Vriescheloo. Ria de Bruin-Metaal en Kees Metaal hebben ze aan Die Goude in

bruikleen gegeven. Ze zijn door Nico Boerboom gedigitaliseerd. Hij heeft een collage gemaakt die is opgenomen op blz. 20. Van een aantal dia's is niet bekend waar ze zijn genomen en ook niet wanneer. Nico vraagt de aanwezigen om hulp bij de beschrijving van deze dia's. Uiteindelijk willen we de dia's met beschrijving aanbieden aan het Streekarchief Midden-Holland.

Om 21:15 uur is de pauze gepland. Rond 21:30 uur verwacht voorzitter Gerard van Ham de ledenvergadering te kunnen openen. Zie de agenda op blz. 3 en verder.

De vergadering vindt plaats in sociëteit Concordia, Westhaven 27. Aanvang 20:00 uur.

Inhoudsopgave

Algemene Ledenvergadering op woensdag 11 april 2018.....	1
Inhoudsopgave	2
Agenda Algemene Ledenvergadering 11 april 2018.....	3
Activiteitenverslag Die Goude over het jaar 2017	4
De financiële jaarstukken.....	7
Agendapunt 10: Voorstel inzake verspreiding <i>Nieuwsbrief</i>	8
Aantal 'volgers' Facebookpagina Die Goude verdubbeld!.....	8
Nieuwe leden Die Goude sinds 1 januari 2018.....	9
Cursus woonhuisonderzoek van start.....	9
Lezing door Frans Vandenhende op 19 februari 2018 (verslag)	10
Boekpresentatie in de woning van de Belgische ambassadeur	11
Lezing door Hans Suijs op maandag 5 maart 2018 (verslag).....	12
Drie hervormde dominees markeren in 1945 de bevrijding.....	14
Pieter Pourbus en David van Buuren	15
Erfgoed en water in de verkiezingsprogramma's	17
Het Gouda van ..... Gijs Jansen	18
Collage van dia's van De Latten Koning te zien op 11 april.....	20

Fotoverantwoording

Nico J. Boerboom: blz. 3, 4, 5 (b en o), 6, 10, 12 en 13 (o).	Gert Jan Jansen: blz. 1 (l), 5 (m), 7 (o), 9, 11, 16 en 17.
Henk Metaal: blz. 1 (r) en 20.	www.kampvught.nl : blz. 13 (b).
CJNV Daniël: blz. 14.	Museum van Buuren: blz. 15.
Maria ten Tusscher: blz. 18.	Pim Mul: blz. 19.
Fotocollage op blz. 20: Nico J. Boerboom.	
<i>b = boven; o = onder; m =midden</i>	<i>l = links; r = rechts;</i>

Colofon

De *Nieuwsbrief* van Die Goude komt 7 x per jaar uit.
Redactie: Gert Jan Jansen (hoofdredacteur), Nico Boerboom (fotoredacteur), Kenny Louwen (tekstredacteur) en Maria ten Tusscher (redacteur).

Oplage: 900, waarvan 220 op papier
Druk papieren versie: Rijnvicus BV
Redactie afgesloten op 11 maart 2018.

De *Nieuwsbrief* is een uitgave van de
Historische Vereniging Die Goude.

Redactieadres: Postbus 307, 2800 AH Gouda

Mailadres: nieuwsbrief@diegoude.nl

Telefoon: 0182-539297;

Instagram: die_Goude;

Websites: www.diegoude.nl en www.goudsvirtueelsluizenmuseum.nl;

Facebook: pagina's 'Historische-Vereniging-Die-Goude' en 'Gouds-Sluiswachtersgilde'.

Agenda Algemene Ledenvergadering 11 april 2018

De eigenlijke ledenvergadering zal rond 21:30 uur beginnen (zie pagina 1).

Agenda ziet er als volgt uit:

1. Opening door de voorzitter.
2. Verslag Algemene Ledenvergadering van 12 april 2017;
3. Ingekomen stukken en mededelingen;
4. Activiteitenverslag over 2017 ;
5. Jaarverslag van de penningmeester over 2017;
6. Verslag van de kascommissie en decharge van het bestuur.
De commissie bestaat uit Marianne Lint, Ton Wools en Pieter van Dijkum;
7. Begroting voor het boekjaar 2018;
8. Benoeming kascommissie 2019;
Marianne Lint treedt af en een nieuw lid moet worden benoemd.
9. Benoeming bestuursleden en afscheid vertrekkende bestuursleden.
Bianca van den Berg, Jan Willem Eelkman Rooda en Gert Jan Jansen hebben hun eerste bestuurstermijn afgerond en treden diensgevolge af.
Voorgesteld wordt hen te benoemen voor een tweede termijn.
Sjouk Engels heeft besloten in verband met andere drukke werkzaamheden haar lidmaatschap van het bestuur te beëindigen en treedt af.
10. Voorstel de *Nieuwsbrief* voortaan alleen digitaal te verspreiden.
11. Rondvraag.
12. Sluiting.

In deze *Nieuwsbrief* treft u het Activiteitenverslag 2017 aan (punt 4), een samenvatting van de financiële stukken (punten 5 en 7) en een toelichting op het voorstel onder punt 10.

De officiële vergaderstukken staan op onze website www.diegoude.nl.
Voor de leden die geen gebruik maken van internet ligt ter vergadering in sociëteit Concordia een aantal sets papieren stukken gereed.

Activiteitenverslag Die Goude over het jaar 2017

secretaris Bart Pors

Dit verslag geeft een overzicht van de activiteiten van Die Goude in 2017. In de nieuwsbrieven is meer informatie te vinden over de afzonderlijke activiteiten. Het was een bijzonder jaar waarin we het 85-jarig bestaan van de vereniging vierden met een feestelijke bijeenkomst in de St-Janskerk. Die Goude ging het jaar in met 875 leden en sloot het af met 885 leden. In 2017 overleden 9 leden; er kwamen 48 nieuwe leden bij. Het lijkt minder vanzelfsprekend te worden om lang lid te blijven van onze vereniging: sommige leden vertrekken weer na korte tijd. Voor cursisten van de cursus Goudologie werd een kennismakingslidmaatschap ingevoerd.

bestuur

Het bestuur vergaderde acht keer. Voor Jan de Haan, Gerard van Ham en Hans Hoogenraad begon een tweede bestuurstermijn. Han Breedveld en Ronald van der Wal traden af, omdat hun bestuurstermijn afliep en zij volgens het huishoudelijk reglement niet herkiesbaar waren. Zij werden opgevolgd door Sjouk Engels en Paul van Horsen. De portefeuillevreiding was als volgt: Gerard van Ham voorzitter; Bart Pors secretaris, boekenverkoop, werkgroep Gebouwd Erfgoed, contact Stadhuisgroep; Hans Hoogenraad penningmeester; Gert Jan Jansen vicevoorzitter,

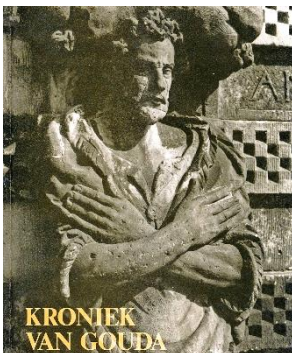
communicatie, contact Historisch Platform en contact Streekarchief; Bianca van den Berg werkgroep Gebouwd Erfgoed; Jan Willem Eelkman Rooda Watergilde, contact Sluiswachtersgilde; Sjouk Engels Watergilde, info@diegoude.nl; Patricia Gho lustrumcommissie; Jan de Haan werkgroep Ruimte, contact werkgroep Excursies; Marian Heeringa werkgroep Lezingen; Paul van Horsen *Tidinge*, geschiedenisprijs, contact redactie Oud-Gouda.

vrijwilligers

Die Goude mag zich gelukkig prijzen dat ongeveer 10% van onze leden alleen of in werkgroepverband verenigingstaken uitvoert. Steeds melden zich nieuwe vrijwilligers om opengevallen vacatures te vervullen en komen er vrijwilligers af op nieuwe activiteiten. Voor de vrijwilligersborrel aan het begin van het jaar konden wij dan ook meer dan 80 leden uitnodigen.

bestuurslid Marian Heeringa en voorzitter Gerard van Ham

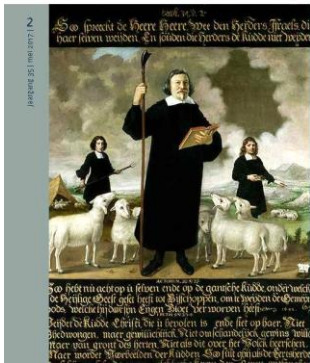
communicatie

De communicatie kreeg veel aandacht. De uitgebreide *Nieuwsbrief* verscheen zeven keer. De website werd uitgebreid met een digitale versie van de *Kroniek van Gouda*, de Goudse geschiedenis in jaartallen. Van de website Goudanet werd het tabaksdossier overgenomen. Op Facebook werd vrijwel dagelijks nieuwe informatie geplaatst. Daarvan wordt kennis genomen door ca. 500 vaste bezoekers. Voor Radio Gouwestad werden met enige regelmaat interviews gegeven.

Tidings

VAN DIE GOUDE

Themanummer

500 jaar
Reformatie
in Gouda

Tidings

De redactie bracht vier nummers uit van het blad *Tidings*. Ter gelegenheid van 500 jaar reformatie verscheen een extra dik themanummer over de geschiedenis van de reformatie in Gouda.

excursies

De excursiecommissie organiseerde twee excursies. De eerste ging op 1 april naar Thorn. Op 8 oktober bezocht een gezelschap Doesburg. Om de huidige opzet te kunnen blijven voortzetten, heeft de vaste kern van deelnemers behoefte aan aanvulling.

stadhuis

De stadhuismedewerkers van Die Goude ontvingen op 25 zaterdagen bezoekers in het stadhuis. Op deze

zaterdag werden gemiddeld 74 bezoekers verwelkomd. Op de overige zaterdagen waren er andere activiteiten in het stadhuis.

lezingen

De lezingencommissie organiseerde acht lezingen. Het hoogtepunt was de lezing Na de bevrijding door Ad van Liempt. Samen met Open Monumentendag Gouda werd in de Monumentenweek een lezing gehouden. Met de Stichting Goudse Sint Jan werd samengewerkt ten behoeve van een symposium over De Lange van Wijngaarden. De lezingencommissie maakte naast deze lezingen drie extra bijeenkomsten in Concordia mogelijk.

publicaties

In het weekblad *deGouda.nl* verscheen eens per maand de rubriek Oud-Gouda. Na de aanzet in 2016 trad daarvoor een vaste redactie aan. Gestart werd met een onderzoek naar een boek voor het grote publiek over de geschiedenis van Gouda ter gelegenheid van 750 jaar stadsrechten in 2022.

geschiedenisprijs

Voorafgaand aan de ledenvergadering werd de geschiedenisprijs uitgereikt aan vwo- en havo-leerlingen van de Driestar en de GSG Leo Vroman.

ruimtelijke advisering

De werkgroep ruimte bereidde zich voor op advisering over de omgevingsvisie die de gemeente moet gaan opstellen bij de invoering van de Omgevingswet.

monumenten

De werkgroep gebouwd erfgoed heeft het cultuurhistorische belang van de herbesteding van het weeshuis onder de aandacht gebracht van de projectontwikkelaar en de gemeente. In het najaar organiseerde de werkgroep met het oog op de komende gemeenteraadverkiezingen een

informatieve bijeenkomst met aandachtspunten voor het monumentenbeleid van de gemeente. Geïnteresseerde raadsleden en andere betrokkenen bespraken ervaringen uit andere gemeenten met verduurzaming, handhaving van de onderhoudsplicht en herbestemming van monumenten.

Watergilde

spreker Cor Revet op Waterconferentie

Het Watergilde organiseerde een extra lezing over de waterproblematiek in de binnenstad als gevolg van bodemdaling en klimaatverandering. In november werd een Waterconferentie gehouden met ruim 300 deelnemers waarin deze problematiek uitvoerig aan de orde kwam. Deze conferentie werd mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van Goudapot en door materiële bijdragen van diverse sponsors. Het Watergilde zette de traditie voort van onderzoeksopdrachten aan studenten van de hbo-opleiding Landscape & Environment Management van Hogeschool Inholland. Begin 2017 presenteerden deze studenten hun in 2016 begonnen onderzoek naar inrichtingsmogelijkheden van de polders Middelburg en Tempel in de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Na de zomervakantie werd een nieuw onderzoek gestart. Het gaat deze keer over de polder Langeweide-Ruigeweide in dezelfde gemeente.

Sluiswachtersgilde

Het Sluiswachtersgilde trok veel publiek met demonstraties van de Donkere Sluis. Het gilde verzorgde op 11 dagen 25 demonstraties, waarvan vijf in de Engelse en één in de Duitse taal.

samenwerking met andere organisaties.

Er werd met vele organisaties samengewerkt: deelname aan het Historisch Platform, samen organiseren van lezingen met Open Monumentendag Gouda en Goudse Sint Jan, samen optrekken met het Platform Binnenstad bij ruimtelijke advisering, meewerken aan Goudologie-cursussen, deelname aan de redactie van *Leven in Gouda*, deelnemen aan de Wateralliantie en meedenken met de organisatoren van Gouda 750. Met het Streekarchief en Gouda werd een cursus huizenonderzoek voorbereid. Voor het cultuurhistorisch programma van de provincie over de Oude Hollandse Waterlinie werd onderzoek verricht naar de rol in die tijd van onze stadgenoot Van Beverningh. Ten slotte werkte Die Goude mee aan het tot stand komen en verbeteren van de Cultuurhistorische Basiskaart van de gemeente.

pauze tijdens de viering van het 85-jarig bestaan in de Sint-Janskerk op vrijdag 6 oktober 2017

De financiële jaarstukken

Op woensdag 11 april a.s. worden ook de financiële jaarstukken ter vaststelling voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering: de jaarrekening 2017 en de begroting 2018. Het cijfermatig overzicht en de volledige toelichting staan op de website www.diegoude.nl

Jaarrekening: uitkomst is binnen de begroting. In de begroting was - met het oog op het lustrum en de Waterconferentie 2017 - een tekort geraamd van € 7.800,-. Het resultaat komt € 3.500,- beter uit. De belangrijkste bijdrage hieraan werd geleverd door de lagere kosten die voor de Waterconferentie werden gemaakt (inclusief een subsidie). Voorgesteld wordt het resultaat (€ -4.256,-) ten laste te brengen van het eigen vermogen. Ten bate van het eigen vermogen komen wat betreft het bestuur het resultaat beleggingen (€ 232,-), het fonds voor het lustrum (€ 1000,-) en het fonds voor de waterconferentie (€ 1000,-). Daarnaast wordt voorgesteld het positieve resultaat van de boekenverkoop (€ 1.374,-) ten bate van het Fonds Boeken te brengen.

Begroting 2018: normaal jaar

Het jaar 2018 is weer een 'normaal' begrotingsjaar, omdat geen rekening hoeft te worden gehouden met bijzondere evenementen. Daardoor vervallen enkele posten, zodat het budget 'werkgroepen' omlaag kan. De ruimte voor het uitgeven van *Tidinge* en voor het houden van lezingen wordt in het bestuursvoorstel iets uitgebreid op grond van ervaringen en verwachtingen. (*Tidinge* dikker, lezingen vaker). Het bestuur raamt een positief saldo van bijna € 1.000,-.

Andere financiële aspecten

In de begroting is geen rekening is gehouden met het effect van een geleidelijk te verhogen omvang van de aandelenportefeuille. Het rendement van spaarrekeningen laat zeer te wensen over. Het

penningmeester Hans Hoogenraad

bestuur zal in de komende ALV expliciet vragen om in te stemmen met een stapsgewijze uitbreiding. Het bestuur wil € 30.000 aanhouden als buffer van rekening-courant en spaarrekening. (zie verder de website).

Verder wil het bestuur de komende jaren voorstellen om een deel van het eigen vermogen aan te wenden voor projecten gericht op het jubileumjaar 2022: 'Gouda 750 jaar stadsrechten' en het 90-jarig bestaan van Die Goude zelf. Indicatief is gesproken over een bedrag van € 25.000 tot € 30.000. Zo is er een projectgroep bezig met de voorbereiding van de uitgave van een nieuw, populair geschreven, geschiedenisboek over Gouda, dat aan het begin van 2022 beschikbaar is. In de begroting komt dit nog niet tot uiting, omdat nog geen (financiële) projectopzet beschikbaar is.

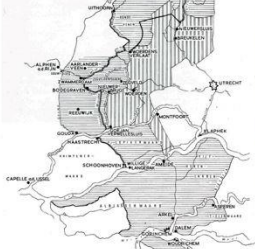

Agendapunt 10: Voorstel inzake verspreiding *Nieuwsbrief*

Historische Vereniging die Goude

Nieuwsbrief nr. 80, februari 2016

Lezing maandag 29 februari door Leen Ouweneel:
Gouda en het ontstaan van de Oude Hollandse Waterlinie.

De Oude Hollandse Waterlinie heeft in de jaren 1672/1673 ervoor gezorgd dat de opmars van de legers van Lodewijk XIV werd gestuit. Specifiek zal worden ingegaan op het deel van de waterlinie in de buurt van Gouda, namelijk vanaf de Wierickerschans tot en met de vesting Nieuwpoort. Hoewel Gouda niet behoort tot de vestingen van de waterlinie, hebben de stad en haar inwoners achter de linie een belangrijke rol gespeeld in deze jaren. Aan diverse aspecten daarvan zal aandacht worden besteed. Apart wordt de rol van Hieronymus van Beveningh als gedeputeerde te velde toegelicht.

Leen Ouweneel (* 1942, Utrecht) is als student Cultuurwetenschappen aan de Open Universiteit geïnteresseerd in lokale en regionale geschiedenis. Hij heeft diverse publicaties het licht doen zien, met name in de *Historische Encyclopedie Krumperswaard* en in de reeks tijdschriften *Hier Leven in Schoonhoven*. Leen Ouweneel is lid van de Erfgoedtafel Oude Hollandse Waterlinie en van de projectgroep 2022-350 Jaar Oude Hollandse Waterlinie.

EXTRA LEZING maandag 21 mrt.: Bodemdaling en Grondwater
Laatste nieuws: Op voorstel van het Gouds Watergilde organiseert Die Goude op maandagavond 21 maart een extra lezing over het grondwater in de binnenstad. De inleidingen worden verzorgd door Arianne Eijan en door Maarten Groenendijk van de gemeente Gouda. Nadere informatie volgt.

Lezingen vinden plaats in sociëteit Concordia, Westhaven 27. Aanvang: 20.00 uur. Toegang gratis

Het bestuur stelt voor de *Nieuwsbrief* voortaan alleen in digitale vorm te verspreiden. Daarbij spelen de volgende overwegingen.

In het verleden is begonnen met een beknopte nieuwsbrief die de leden op papier informeerde over verenigingsnieuws. Deze nieuwsbrief is gaandeweg uitgegroeid tot een gewaardeerd nieuwsmedium over de vereniging, over verwante activiteiten in Gouda en over de Goudse geschiedenis. Met het oog op de technische mogelijkheden en ook om kosten te verminderen is al vanaf het begin aan de leden gevraagd hun e-mailadres ter beschikking te stellen om de *Nieuwsbrief* digitaal te ontvangen. Nieuwe leden krijgen de nieuwsbrief alleen digitaal aangeboden. Momenteel ontvangt 80% van de leden de nieuwsbrief in digitale vorm. Het bestuur stelt voor om principieel te kiezen voor die verschijningsvorm.

Een digitale nieuwsbrief biedt de volgende voordelen. Ten eerste wordt het mogelijk om de verspreiding van de nieuwsbrief los te koppelen van de verspreiding van *Tidinge*. Daardoor kan de

nieuwsvoorziening aan actualiteit winnen. Ook ontstaan er nieuwe mogelijkheden, bijvoorbeeld op het gebied van de toegankelijkheid van de informatie, door gebruik te maken van digitale mogelijkheden die nu buiten bereik blijven door de beperkingen die het uitbrengen van een identieke lineaire, papieren versie oplegt. De verspreiding van *Tidinge* zonder het in een aantal gevallen bijvoegen van de *Nieuwsbrief* wordt efficiënter en goedkoper. Niet onvermeld mag blijven dat een deel van onze leden uit milieuoogpunt hecht aan digitale verspreiding van de nieuwsbrief.

Leden die geen computer hebben of daar niet mee kunnen omgaan kunnen het bestuur verzoeken om een voor hen toegesneden nieuwsvoorziening op papier over verenigingsactiviteiten.

Aantal 'volgers' Facebookpagina Die Goude verdubbeld!

Het aantal 'volgers' van onze Facebookpagina stond bij de vorige melding (in *Nieuwsbrief* 91 per 8 oktober 2017) op 495. Op 7 maart 2018 stond de teller op 983: een verdubbeling! De redactie kan de omvang van de stijging niet goed verklaren. Is het waardering voor het doorgaan?

Hieronder ziet u de top tien van onderwerpen die in de maanden januari en februari de meeste belangstelling verwierven.

	onderwerp	
1.	Foto Kleiwegbrug van De Latten Koning	
2.	VAGU-bussen op de Markt	
3.	Oproep n.a.v. trouwfoto Koos van Boven 1948	
4.	Apotheek Grendel op de Lange Tiendeweg	
5.	Toponiemenkaart Kadaster aanvullen	
6.	Kuipersbedrijf Van Leeuwen Tuinstraat	
7.	Slopen Duitse betonmuur aan de Bodegraafsestraatweg	
8.	Inspectie Mallegatsluis	
9.	Boekpresentatie bij Belgische ambassadeur	
10.	Mini-museum 20 op Gerrit Raesenerf	

Nieuwe leden Die Goude sinds 1 januari 2018

1. Mw. M. van der Hoeven- Gouda;
2. Dhr. J. Rademaker- Gouda;
3. Mw. A. Hallauer - Gouda;
4. Dhr. J. Mebius- Gouda;
5. Dhr. R. Karels- Gouda;
6. Dhr. en Mw. C. Vergeer-de Bruyn- Gouda;
7. Mw. M. Veerman-Gouda;
8. Mw. K. Planteydt- Gouda;
9. Dhr. H. Lieverse-Gouda;
10. Mw. L.A. Jansen- Gouda;
11. Dhr. T. van den Ham- Gouda;
12. Dhr. J.J. Sarink- Gouda;
13. Dhr. M. Roelands- Gouda ;
14. Dhr. T. Schilperoort- Gouda;
15. Mw. C. Hoogeveen- Gouda;
16. Mw. A. van den Brink-Fischer- Gouda;
17. Mw. R.J.B. Jansen- Amsterdam;
18. Dhr. W. de Groot- Gouderak;
19. Dhr. E.J. Kemper- Reeuwijk;
20. Dhr. J.P. van der Zwaluw- Rijswijk;
21. Dhr. A.C.M. Schröder- Haastrecht;
22. Dhr. M. Weichert- Waddinxveen.

Zoals gebruikelijk worden nieuwe leden telefonisch benaderd door de Lezingencommissie met de vraag of zij bij een volgende lezing aanwezig kunnen zijn. Zij worden bij binnenkomst verwelkomd met koffie/thee en een stroopwafel en ontvangen een publicatie van Die Goude.

Cursus woonhuisonderzoek van start

Op vrijdagmorgen 9 maart jl. opende Coretta Bakker, adjunct-directeur van het streekarchief, de zesdelige cursus Woonhuisonderzoek 2018. De cursus is opgezet door SAMH, Die Goude, Golda en de Omgevingsdienst Midden-Holland. Zie verder *Nieuwsbrief* 93 van januari 2018. In deze eerste bijeenkomst leidde Henkjan Sprokholt de ruim twintig deelnemers door de ruimtelijke ontwikkelingen die bepalend zijn geweest voor het Goudse woonhuis in de binnenstad. Een bezoek aan de Stadsmaquette 1562 in Museum Gouda vormde de afsluiting van een inspirerende morgen. De cursus bestaat uit hoorcolleges die worden aangevuld met rondwandelingen en fietstochten. Daarbij worden diverse panden bezocht. Die Goude heeft de deelnemers uitgenodigd om het resultaat van het onderzoek naar hun pand te delen, zodat het een onderdeel wordt van de historie van Gouda.

Henkjan Sprokholt (midden) eindigt bij 'zijn' maquette

Op 16 maart behandelen Bianca van den Berg en Geert Post het onderwerp wooncultuur. Voor het bouw- en bewonersonderzoek in het archief is Coretta Bakker de docent. Marilou Remmelts gaat in op 'Bouwsporen, wat vertelt het gebouw'. Martin Netten behandelt 'Een historisch huis anno nu, over restauratie, vergunningen en duurzaamheid'. In de laatste les bespreekt Marcel van Dasselaar diverse voorbeelden van onderzoek in een pand.(GJJ)

‘Belgische vluchtelingen in Gouda tijdens WO I’

Lezing door Frans Vandenhende op 19 februari 2018 (verslag)

Concordia, de plek waar de eerste Belgische vluchtelingen opgevangen werden, zit vol; de lezing van Frans Vandenhende trekt veel belangstellenden. Vandenhende deed jarenlang onderzoek naar de situatie van de Belgische vluchtelingen in Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog. Hij trekt een parallel met de vluchtelingen van nu. De omstandigheden zijn veranderd, de mens niet: “De wanhopige blik in de ogen van een vluchteling is onveranderd.”

Vandenhende lukt het uit kleine aanwijzingen in brieven en boekjes de vlucht van de Antwerpse onderwijzer Emiel De Bruyne, de grootvader van zijn vrouw Lieve, naar Gouda in kaart te brengen en hij besluit de tocht over te doen. Hij wordt Emiel.

Op 28 juni 1914 wordt België onder de voet gelopen door de Duitsers. Er vallen

in de eerste weken 24.000 slachtoffers onder de burgerbevolking. Als Antwerpen tegen de verwachting in toch bestookt wordt, begint zoals Vandenhende het noemt ‘de race naar de Noordzee’. Emiel de Bruyne trekt echter loodrecht door de vluchtelingenstroom met vrouw en drie kinderen naar het noorden, zijn schoonfamilie achterna. Emiel komt aan in Hulst, waar op de dag van de val van Antwerpen 45.000 vluchtelingen verblijven. Op 15 oktober 1914 zijn er 700.000 Belgische vluchtelingen in Nederland, die om enige orde aan te brengen in vluchtoorden werden ondergebracht. Wie waar terecht komt, wordt zorgvuldig geregistreerd. Daardoor weten we dat Emiel en zijn gezin op 17 februari 1915 naar Gouda vertrekken.

In Gouda heerst op dat moment grote chaos: scholen opgeofferd voor onderdak van soldaten, geen grondstoffen voor de bedrijven, huisvaders opgeroepen voor het leger, met andere woorden geen werk, geen onderwijs, honger en armoede: hoekisten, brood-, brandstof- en aardappelkaarten. De middenstand is blij met de

vluchtelingen, aan wie ze in eerste instantie extra kunnen verdienen.

Later ontkomen ook zij niet aan de rantsoenen.

Emiel maakte zich zorgen over zijn carrière, maar hij heeft geluk. Hij wordt onderwijzer in het vluchtoord. De Belgische regering heeft namelijk uit angst voor beïnvloeding door het gereformeerde Holland besloten, in Nederland Belgische scholen op te richten. Emiel gaat in de stad wonen in de Keizerstraat nummer 73 en later op de Groeneweg 73, wat Vandenhende weet door de adressering op een aan de familie De Bruyne gerichte fotokaart. Fotokaarten worden veel verstuurd, omdat je aan een foto kan zien hoe

het met de familie gaat en omdat brieven gecensureerd worden. Portretfotografen Tukker in de Zeugstraat en Van Zanen op de Oosthaven profiteren ervan.

Het vluchtoord Gouda bevindt zich aan de Graaf Florisweg. In de lege kassen, door de Belgen 'serres' genoemd, heeft men niet meer dan een strozak op de plankenvloer met daarboven een registratienummer. Voor gezinnen komen er demonteerbare woningen, bedoeld om na de oorlog naar België over te brengen. Daarnaast zijn er de gemeenschappelijke gebouwen, zoals een kapel, een school, een ziekenhuis, een eetzaal, een lokaal voor de marechaussee (voor de bewaking) en een ontspanningszaal. Het leven in het vluchtdorp is streng. Zo is het verboden om tegen beloning te werken. Hoe iedereen een zinvolle bezigheid te bieden, is dan ook het belangrijkste probleem, maar biedt tegelijkertijd kansen. Voor kinderen voltijds onderwijs, een vakopleiding voor mannen, muziekles van Emiel De Bruyne, lessen voor ongeletterden, kook- en nailessen voor meisjes, een turnvereniging Rust Roest en een fanfare Hoop op Toekomst. Goudse clubs, met name Olympia, vragen de fanfare bij thuismatches de muziek te verzorgen. Op het Belgenfeest in 1916 ziet iedereen hoe deskundig de dirigent is, waarna men Emiel benoemt tot dirigent van de Goudse harmonie Sint-Caecilia.

In 1919 vertrekken de Belgen. Gouda blijft achter met een lege stadskas en slachtoffers door de Spaanse griep. België verwijt Nederland dat het de Duitsers doorgang naar het thuisland verleent, maar de vluchtelingen zijn het gastland dankbaar. Emiel De Bruyne schrijft een brief aan IJssel de Schepper, eigenaar van de kaarsenfabriek, om hem te bedanken voor zijn steun aan het vluchtoord, dat al die jaren dreef op particulier initiatief.

Frans Vandenhende nam ons mee op zijn tocht als Emiel De Bruyne en gaf ons zo een goed beeld van het Goudse vluchtoord aan de Graaf Florisweg. Aan het eind van zijn zeer bevlogen vertelde verhaal doet hij een oproep, de 153 gestorven Belgische vluchtelingen, bijna allemaal kinderen, met een herdenkingsplakkaat op de Katholieke begraafplaats aan de Graaf Florisweg te eren. Hij dankt Gouda uit naam van de familie van Emiel De Bruyne. (*Maria ten Tusscher*)

Boekpresentatie in de woning van de Belgische ambassadeur

Enkele dagen voor de lezing in sociëteit Concordia waren auteur Frans Vandenhende en zijn vrouw Lieve De Buck al in Nederland. Op uitnodiging van Chris Hoornaert, de Belgische ambassadeur in Nederland, verzorgde Frans op donderdag 15 februari een boekpresentatie in de ambassadeursresidentie aan de Haagse Jacob Catslaan. De ambassadeur had ook inwoners van Gouda uitgenodigd die op een of andere wijze een bijdrage hadden geleverd aan het onderzoek naar of de herinnering aan de Belgische vluchtelingen in Gouda. Chris Hoornaert was in september 2016 eregast bij de onthulling van het herdenkingsbord voor Vluchtoord Gouda aan de Graaf Florisweg. De ambassadeur gaf aan dat de jaren 1914-1918 in België - meer dan in Nederland - in het geheugen vastzitten als 'De Grote Oorlog'.

Hij toonde zich erkentelijk voor de studie van Frans Vandenhende, omdat daarin aspecten aan bod komen, die in de herdenkingen van de afgelopen jaren juist minder op de voorgrond stonden: de situatie van grote groepen 'gewone' vluchtelingen die zich in een vreemde omgeving moeten zien te redden. Hij legde ook de relatie met het heden. Namen en plaatsen veranderen, maar het vluchtelingenprobleem blijft schrijnend onze aandacht vragen. De periode 1914-1918 is voor de

ambassadeur persoonlijk nog op een andere manier van betekenis. In 2014 werd hij tot ambassadeur in Nederland benoemd, in 2018 eindigt de termijn.

De presentatie van Frans Vandenhende over de tocht van Emiel De Bruyne was natuurlijk niet wezenlijk anders dan op de lezing voor Die Goude. Hij gaf hier relatief meer aandacht aan de algemene toestand van de Belgische vluchtelingen en de regels waarmee zij te maken kregen, niet alleen van Nederlandse maar ook van Belgische zijde. Maar er was ruimte voor de 'petites histoires' die Frans zo uit zijn mouw lijkt te schudden. Denk aan de opmerkelijke grensoverschrijdende overeenkomst tussen twee banken, de Algemene Spaar- en Lijfrentekas (ASLK) en de Rijkspostspaarbank, waardoor Emile De Bruyne in 1914 gewoon geld kan opnemen in Hulst, Moerdijk of Gouda. Of de achtergrond voor het gegeven dat het nageslacht van de in Gouda geboren Hector de Bruyne in hun naam het tussenvoegsel 'de' met een kleine letter schrijft. Zo is de naam nu eenmaal in Gouda genoteerd. Ook in Den Haag eindigde Frans Vandenhende met de oproep om de namen in herinnering terug te roepen van de 153 Belgen, vooral kinderen, die in Gouda gestorven zijn. Dat ziet hij als een passende afsluiting van zijn project. In zijn dankwoord voor het ontroerende verhaal zegde ambassadeur Chris Hoornaert zijn steun toe aan het idee. Na kort contact met de ook aanwezige kersverse wethouder cultuur van Gouda, Thierry van Vugt, durfde hij zelfs al de verwachting uit te spreken dat het nog dit jaar gaat lukken. (GJJ)

'Verzet in Gouda in de Tweede Wereldoorlog' Lezing door Hans Suijs op maandag 5 maart 2018 (verslag)

De grote zaal van sociëteit Concordia zit op 5 maart alweer voor de derde keer dit jaar vol. Namens de Lezingencommissie opent Marian Heeringa met de verklaring dat zij buitengewoon onder de indruk was geraakt van een presentatie die Hans Suijs had gegeven in het kader van de Goudologie II-cursus over de Eerste en de Tweede Wereldoorlog. De uitkomst van het onderzoek verdient grotere verspreiding, zo heeft zij geredeneerd.

Hans Suijs heeft zijn verhaal, ondersteund door een levendige Powerpoint-presentatie, opgehangen aan zeven thema's die tegelijk de ontwikkeling van het verzet in de tijd weergeven. Daarbij maakt hij steeds een vergelijking tussen nationale gebeurtenissen en Goudse ontwikkelingen. Vaak lopen ze parallel, maar niet altijd. Hans gaat

niet uitgebreid in op voorvallen die eerder behandeld zijn in bijvoorbeeld *Gouda in de Tweede Wereldoorlog* van Rinus van Dam.

Na een korte verhandeling over de beperkingen waarmee specifiek onderzoek naar het verzet te maken heeft, komt zijn persoonlijke motivatie aan de orde om na te speuren welke Goudse verzetslieden hun daden met de dood hebben moeten bekopen. Nergens is terug te vinden waarom burgemeester James zeven namen heeft laten beitelen op de plaquette aan de muur van het stadhuis. Hoe zit het dan met Klaas Sixma, met Feit Zoet? En wat was de communist Willem Schoutense dan eigenlijk? Begrippen moeten goed gedefinieerd worden, want "een oorlogsslachtoffer is niet hetzelfde als een slachtoffer van de oorlog". Ga echter niet sleutelen aan een eenmaal gemaakt herdenkingsobject, want dat heeft inmiddels zijn eigen historie. Breng latere, complete informatie, aanvullend in beeld.

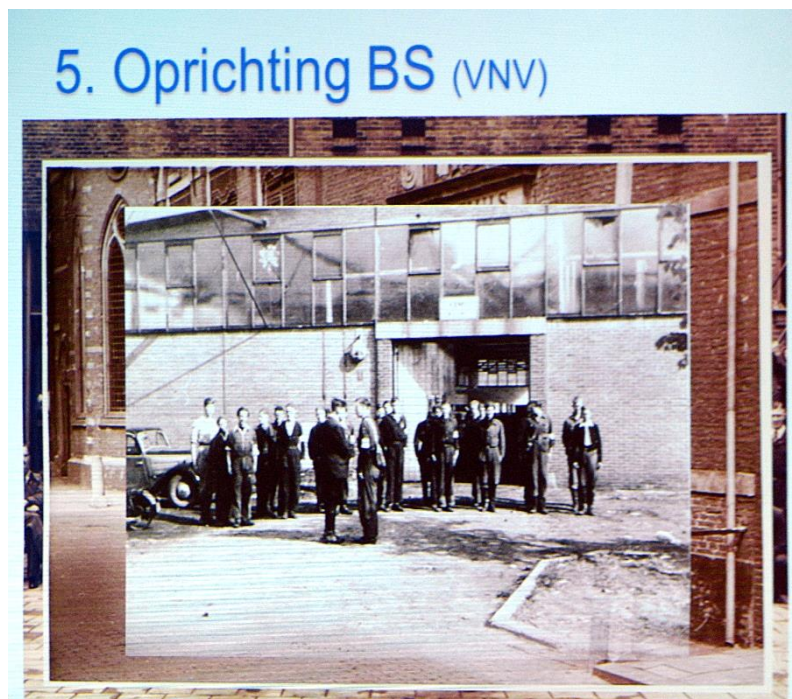

Mieke Steensma

De lijn van het betoog start met de eerste verzetsdaden, die je nu speldenprikken zou noemen. Vanaf 1943 komt er organisatie in het verzet, culminerend in uiteindelijk de vorming van de BS, de Binnenlandse Strijdkrachten, waarna de incidenten vlak voor en na de bevrijding de vertellijn afsluiten. Hans Suijs brengt een grote reeks feiten onder in dit patroon, waarbij de details duidelijk maken hoe veel energie hij in dat onderzoek steekt. Maar ook verklaringen geeft hij mee: hoe kon het dat het eerste echte verzet uit communistische kring zo snel werd opgerold? Alle namen die op de plaquette staan worden voorzien van een korte biografie. U kent ze: rijwielhersteller Ton van Nieuwenhuisen, Hendrik van Roijen, Willem Dercksen, Willem Idenburg, Abraham de Korte, Adriaan de Rijke en Willem Boelhouwer. Mieke Steensma komt in beeld, maar ook de verzetsbeurs, voor vraag en aanbod aan onderduikadressen, de rol van 'Mees', van 'Hugo' of van Joukje Smits. Hoe verschillend ze individueel ook zijn, het zijn nooit eenlingen. Verzetswerk is besmettelijk. Maar ook de techniek en de organisatie van het verzetswerk worden toegelicht, bijvoorbeeld het gebruik van het PTT-onderhoudsnet.

Tegen de achtergrond van de Duitse capitulatie op 4 mei op de Lüneburger Heide schetst Hans Suijs tenslotte een aantal transitieproblemen, nadat het verzet niet de rol krijgt die het verwacht heeft. Bij de 'coup in Gouda' komt leraar Bob de Vries in beeld, die van buiten is aangezocht maar niet vertrouwd wordt door de leiding van de BS. Die zetten hem en zijn vrouw gevangen op een woonboot bij de Waaiersluis, terwijl de bezetter nog gewoon aanwezig is. De vestiging van het Militair Gezag onder leiding van generaal Kruls wordt ook niet overal begrepen en gewaardeerd. Het MG blijft tot augustus 1945, wanneer het normale burgerlijke gezag hersteld wordt.

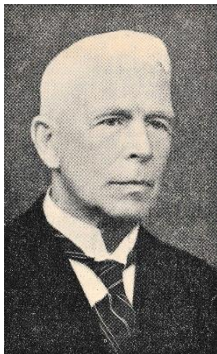
“Wat een werk moet dit geweest zijn, Hans!” is de bewonderende uitroep van Marian Heeringa, wanneer zij namens de zaal de dank en de stroopwafels overbrengt aan Hans Suijs, niet voor niets zoon van een verzetsman. (GJJ)

Drie hervormde dominees markeren in 1945 de bevrijding

De redactie ontving van Els van Elk-IJsselstijn uit Heteren een kopie van een boekje dat in 1945 is uitgegeven door de Christelijke Jongemannen Vereniging Daniël. Onder de titel *Mijn schild ende betrouwen* bevat het de toespraken van drie dominees die op 6 mei 1945 voorgaan in de dankdienst in de Sint-Janskerk. De geallieerde troepen zijn weliswaar nog niet in Gouda aangekomen, maar de stad is bevrijd. De Ortskommandant heeft op zaterdag 5 mei de overgave bevestigd aan districtscommandant Mulder van de Binnenlandse Strijdkrachten. Die zaterdag is er een dienst in de Sint-Jan, omschreven als 'nationale dankstond'. De dienst op zondag is op de eerste plaats een evangelieverkondiging, waarvoor de Hervormde Gemeente met elkaar samen is.

Die drie voorgangers zijn Frederik Willem Galama Verheul, Gerben Elzenga en Gerhard Huls. Ze komen in volgorde van anciënniteit aan het woord. Dominee Verheul staat vanaf 1920 in de Sint-Jan en zal al snel afscheid nemen. Hij staat te boek als een vrijzinnig-hervormde predikant die nauw betrokken is bij de illegaliteit. De Fries Elzenga is in 1930 naar Gouda gekomen, waar hij tot 1952 blijft. Volgens Rinus van Dam brengen de Duitsers hem in augustus 1942 ten onrechte in verband met de vondst van militaire wapens die in 1940 waren opgeslagen in het kraamvrouwenportaal van de Sint-Jan. Dominee Huls is in 1945 pas kort in Gouda. De naam Huls zal bij de huidige inwoners van Gouda het meest bekend zijn, want hij stond tot 1962 in de Sint-Jan.

Dominee Verheul benadrukt dat de wekelijkse kerkgang er mede voor gezorgd heeft dat de gemeenteleden de vijf oorlogsjaren zijn doorgekomen zonder dat het geloof bezweek. "Dat het niet geheel en al tezamen is geweest, is onze zonde, waarop ik niet inga, maar welke toch niet verzwegen mag worden", voegt hij eraan toe. Wat betreft de wederopbouw roept Verheul op om niet te blijven steken in 'oude, ingekankerde fouten'. Het gaat niet om christelijke leuzen en programma's, niet om het opdringen van een eigen mening, want 'in ons zelve zijn wij niets'. Hij wijst erop hoezeer de bommenwerpers gevreesd werden als machines die dood en verderf uitstorten, om vervolgens te worden toegejuicht als machines in dienst van de vrede, zegen verspreidend en levensonderhoud schenkend. Hij dringt aan op nederigheid en zachtmoedigheid.

Dominee Elzenga begint met "Verheugt U!", om daar aan toe te voegen "maar met beving!" Hij gaat in op de ontwrichtende kracht van het hakenkruis, waarbij alleen de religieuze consciëntiedwang uitbleef. Het Huis van Oranje werd tot symbool van handhaving van de geestelijke goederen. Elzenga ziet een rookgordijn hangen over de bevrijding, omdat het lot van velen nog onduidelijk is. Voorts ziet hij machten op de wereld, die voor de bevrijding bejubeld zijn en daaraan meegewerkt hebben, maar die zich tegen ons kunnen keren, als wij ons niet buigen voor 'God en zijn gezalfde'.

Als laatste begint ds. Huls met de woorden "Verlost, Goddank verlost. Eindelijk verlost." Hij noemt concreet een aantal van de 'duizend vreselijkheden' die het leven vijf jaar zo zwaar hebben gemaakt. Er is weer vrijheid. Vervolgens stelt hij de vraag of wij die onszelf hebben hergeven; of wij ons op de borst kunnen slaan. Ja, er zijn in Gouda mannen en vrouwen geweest, die 'hun leven veil hebben gehad voor de nationale zaak'. Maar het zijn uitzonderingen. Er hebben te veel meiden aan moffenarmen gebungeld; er zijn teveel putjesgravers, Jodenverklaringen en zwarthandelaren geweest. Onze bevrijding hebben wij aan anderen te danken. In welke richting moeten we daarvoor onze dank richten? Natuurlijk wil hij de Engelsen, de Amerikanen, de Canadezen en de Polen noemen, maar het moet duidelijk zijn dat het 'alleen van den Heere is geschied'.

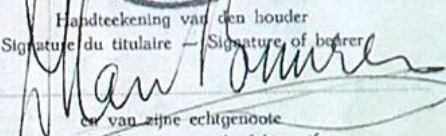
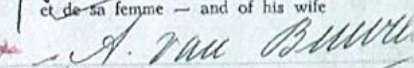

Pieter Pourbus en David van Buuren

Op 16 februari jl. opende kunsthistorica en kunstenaar Charlotte Caspers in Museum Gouda de tentoonstelling 'Pieter Pourbus, meester-schilder uit Gouda'. Volgens museumdirecteur Marc de Beyer is het de beste schilder die Gouda ooit heeft voortgebracht. In de vorige *Nieuwsbrief* is uit de doeken gedaan dat er een andere geboren Gouenaar voor nodig was, om als stad in het bezit te komen van twee topwerken van 16e-eeuwse meester die in de toenmalige wereldstad Brugge furor maakte. David Michel van Buuren en zijn vrouw Alice van Buuren-Piëtte zijn niet alleen de schenkers van 'de Annunciatie' en het zgn. Hubertus-paneel; zij hebben ook een legaat nagelaten aan de stad Gouda voor de aankoop van moderne kunst. Dat valt af te leiden uit berichten in de *Goudsche Courant* van voorjaar 1977. Voor de aankoop door de gemeente Gouda van het pand van de Jeugdspaarbank op Molenwerf 5 wordt gebruik gemaakt van dit legaat. In dit pand werden kantoorruimte en depot ingericht. Ongetwijfeld is de gemeente Gouda destijds zorgvuldig nagegaan of deze bestemming binnen de criteria van het legaat viel.

4		SIGNALEMENT - DESCRIPTION.	
		Echtgenoot - femme - wife.	
Plaats en datum van geboorte	Gouda	Antwerpen	
Lieu et date de naissance	Gouda 24-5-1886	Antwerpen 21-9-1887	
Place and date of birth	Gouda 24-5-1886	Antwerpen 21-9-1887	
Woonplaats	Brussel		
Domicile	Brussel		
Gelaatsvorm	Ovaal	ovaal	
Visage	Ovale	ovale	
Kleur der oogen	blauw grijs	blauw	
Couleur des yeux	bleu gris	bleu	
Kleur der haren	zwart	blond	
Couleur des cheveux	noir		
Bijzondere kenteekenen			
Signes particuliers			
Special marks			

5	
Echtgenoot - femme - wife.	
	
 BRUSSEL	
Handteekening van den houder Signature du titulaire - Signature of bearer en van zijne echtgenoot et de sa femme - and of his wife 	
Kinderen - enfants - children Naam - leeftijd - geslacht Nom - age - sexe Christian Name - age - sex	

Wie is David van Buuren? Daarvoor kunnen we terecht in het 'Joods Gouda' dat uitgebreid door Tom Verwajen is vastgelegd. David Michel van Buuren wordt op 24 mei 1886 geboren in het huis aan de Jeruzalemstraat nr. 4. Zijn vader Salomon van Buuren heeft daar een drukkerij en uitgeverij, later ook een kantoorboekhandel. Moeder Hanna is een Van Danzig, ook een bekende Joodse naam in Gouda. Op 3 april 1897 verhuizen bedrijf en gezin naar Gouwe C250 (nummering periode 1884-1899), op de hoek van de Peperstraat. Tegenwoordig is dat Hoge Gouwe 17, waar makelaardij Alpha gevestigd is. Davids oudere zus Martha (*1882) wordt tekenlerares. Zij trouwt met Salomon Franco. David zelf studeert eerst architectuur, maar kiest later voor een financiële opleiding. Hij vertrekt in 1904 naar Rotterdam, maar keert in augustus 1907 tijdelijk terug in zijn ouderlijk huis op de Gouwe. Op 9 maart 1909 vertrekt hij naar Amsterdam en later naar Brussel. In België begint een carrière als bankier bij de Banque Cassel. Als 'welgestelde jup avant la lettre' (de term komt uit een artikel van Thera Coppens en Wim Hazeu) trouwt hij in 1922 met de Antwerpse Alice Piëtte, directiesecretaresse bij de bank. Van het begin af aan verzamelen ze kunst.

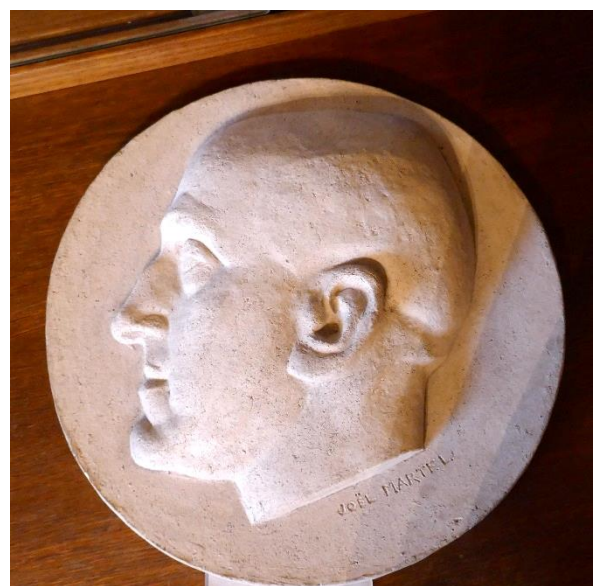

In 1924 begint de bouw van hun huis in art-decostijl aan de Leo Erreralaan in Ukkel. Zijn neefje Johan Franco (zelf krijgen ze geen kinderen) werkt mee aan het ontwerp. Vanaf 1928 wordt het een mondaine en culturele salon, waar vele artistieke en politieke kopstukken te gast zijn, waaronder - in de jaren vijftig - burgemeester James van Gouda. De architect laat zich inspireren door de Amsterdamse school waardoor het huis zich onderscheidt van de vele art-nouveauhuizen in Brussel. Vanaf 1933 is David zelfstandig financier en heeft hij inmiddels de Belgische nationaliteit. Hij is dan ook al - in deeltijd - hoogleraar financiële deontologie (plichtethiek). Zijn andere passie is de kunst. Hij schildert zelf, maar belangrijker is het aankopen ervan, waardoor de villa steeds meer een museale uitstraling krijgt. Wanneer de Tweede Wereldoorlog uitbreekt vertrekt

hij met zijn vrouw naar de Verenigde Staten. De Stolperstein die Gouda kent met de aanduiding David van Buuren, is dan ook niet voor hem. Ook zijn vrouw weet zich daar ruim te ontplooiën voor de Belgische afdeling van Young Christian Woman Association. In 1945 keren zij terug naar Brussel. Bijna alle schilderijen komen terug uit hun schuilplaatsen. De gezondheid van David van Buuren gaat vanaf 1948 achteruit.

Dan komt ook zijn behoefte boven om Gouda weer te bezoeken. Hij is overigens zijn hele leven lid gebleven van de Historische Kring Die Goude. Zijn gesprek met burgemeester James (zie vorige *Nieuwsbrief*) leidt tot de schenking van het paneel de Annunciatie van Pieter Pourbus. Het zou zelfs kunnen dat hij het speciaal voor dit doel gekocht heeft op een veiling in Parijs, eind 1951. In 1955 komt David van Buuren als gevolg van ademhalingsproblemen te overlijden. Zijn weduwe weet de villa en de tuin verder te vervolmaken. Na haar dood wordt het hele bezit ondergebracht in de stichting Museum van Buuren, een fraai ensemble, vol met werken van Permeke, Minne, Van de Woestijne, enz. De tuinen zijn ook schitterend. Er is één probleem: de medewerkers van het museum beheersen maar één taal en dat is niet de Nederlandse.

Is er voor Gouda een kenmerkend verschil tussen Pourbus en Van Buuren? Ja, we hebben een Pourbusstraat, tussen de Karnemelksloot en de Van Persijnstraat. Dat vroeg nog wel enige discussie. In 1960 komt in de gemeenteraad van Gouda het voorstel aan de orde om een straat naar Pieter Pourbus te noemen. In de *Goudsche Courant* van 30 januari 1960 wordt daarover gerept. Het raadslid van Dantzig (PvdA) is bevreesd dat de naam er in de volksmond gebroken af zal komen. Hij vraagt de burgemeester hoe je de naam nu eigenlijk moet uitspreken. Burgemeester James spelt de naam vervolgens fonetisch en voegt eraan toe dat de oorspronkelijke naam waarschijnlijk Poederbus is geweest. Een David van Buurenstraat, naast de Anna van Burenstraat zou misschien ook tot vragen geleid hebben. Maar gelukkig hebben we de herinnering nog aan een halve eeuw Professor van Buuren- zalen (later -zaal) in Museum Gouda. (GJJ)

David van Buuren, plaquette van Joël Martel in Museum van Buuren te Brussel

Erfgoed en water in de verkiezingsprogramma's

Op woensdag 21 maart worden de leden van de gemeenteraad gekozen voor de bestuursperiode 2018-2022. De redactie is voor u als lid van de Historische Vereniging Die Goude nagegaan wat de dertien partijen in hun verkiezingsprogramma schrijven over onze kernthema's erfgoed en water. Dit artikel geeft u een overzicht van hetgeen in de programma's over water en erfgoed wordt gezegd en daarmee wat discussiestof is in de nieuwe raadsperiode. Het gaat ons er niet om partijen met elkaar te vergelijken; het gaat ons om de teneur.

De historische binnenstad

Het zal niemand verbazen dat in bijna alle politieke programma's aandacht is voor het rijke cultuurhistorische Goudse verleden en dat de overtuiging wordt uitgedragen dat verleden levend te houden voor volgende generaties. Dat we onze historie ook moeten etaleren om 'Gouda op de kaart te zetten', is een naastgelegen belangrijk speerpunt in de programma's.

De historische binnenstad vormt een centraal aandachtspunt. Een aantal citaten: "de binnenstad, de waterlopen en de monumenten, ze bepalen het unieke karakter van Gouda", "ze geven Gouda haar gezicht, zorgen voor internationale herkenbaarheid", "ze moeten zoveel mogelijk behouden blijven en toegankelijk zijn", "ze verdienen bescherming". Gouda 750 jaar stadsrechten wordt

gezien als een mooi ijkpunt om alle onderhoud op peil te hebben. Naast het onderhoud is de leegstand van monumentale panden een punt van aandacht en wordt verdere herbesteding als noodzaak gezien. Het tegengaan van de verzakking van de binnenstad is daarbij ook een thema. Zeugstraat en Turfmarkt worden met name genoemd.

Hoe doe je dat? Er wordt onder andere voorgesteld een plan op te stellen voor de renovatie van slechte gevels en panden. Ook wordt het idee gelanceerd een loket en een fonds in het leven te roepen dat eigenaren stimuleert om hun onderhoudstaken op te pakken en hen bij te staan met kennis en kunde. Er wordt gepleit voor het investeren in een cultuurhistorische digitale kaart van de stad, zodat de samenhang tussen het erfgoed en de kennis die daarover aanwezig is, beter uitgedragen kan worden. In het kader van het tegengaan van verzakking wordt aandacht voor nieuwe funderingstechnieken als noodzakelijk genoemd.

Het water

De inspanningen van het Gouds Watergilde (presentatie Gouds watermodel, het *Blauwe Boekje* en de Waterconferentie van november 2017) hebben duidelijk weerklank gevonden in de partijprogramma's. De partijen tonen zich ervan bewust dat onze waterhuishouding voorbereid moet zijn op de opvang en afvoer van meer water in korte tijd en op berging van water voor droge perioden. "We willen dat de inwoners van Gouda nu en de in de toekomst droge voeten houden," zo valt onder andere te lezen.

Maar hoe gaan we dat doen? Meer groen en meer water in de hele stad worden vaak genoemd. Groen om het water vast te houden, meer water door het vergroten van de capaciteit voor de opvang. Wat 'meer groen' betreft valt te lezen: verstening tegengaan, vergroening in een groot aantal wijken, zoals groene daken en plantvakken met kleinschalig groen op straatniveau, tegels eruit, groen erin, vergroening van openbare ruimte en gebouwen, aanplanten van meer en grotere bomen. Wat betreft de waterberging wordt het belangrijk gevonden allereerst te zorgen voor een goed functionerend rioolstelsel en het regelmatig baggeren en schoonmaken van grachten en sloten. Het opnieuw open maken van gedempte grachten, het creëren van meer open verbindingen van grachten naar singels, het afkoppelen van het regenwater van het rioolstelsel, het zoeken van alternatieven voor het 'schuren' van grachten en het aanleggen van waterbergingen in de nieuwe wijk Westergouwe, worden als mogelijke oplossingen gepresenteerd.

Conclusie van de verkenning

De partijen die op 21 maart meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen, onderkennen dat de monumenten en het water nog steeds de aantrekkelijkheid van onze stad bepalen. Tegelijkertijd realiseren ze zich dat beide voor het bestuur van de stad in de komende raadsperiode een ware uitdaging vormen. Wat er in 2022 concreet veranderd zal zijn in het aanzien van onze stedelijke omgeving, is nog van vele vragen afhankelijk: Hoe gaat de coalitie eruitzien? Hoeveel geld is er beschikbaar om dingen nieuw of anders te doen? Hoe verloopt de samenwerking met het particulier initiatief en met de andere overheden? Wat zal de invloed zijn van de nieuwe Omgevingsvisie? We wachten met spanning af. (red)

Het Gouda van ..... Gijs Jansen

In de vorige *Nieuwsbrief* het verhaal van het nieuwste lid van *die Goude*, deze keer het verhaal van het jongste lid. Gijs Jansen werd geboren op 12 maart 1990 in het Bleulandziekenhuis. Zijn ouders, Gert Jan en Janny, wonen nog steeds in het huis waar Gijs opgroeide. Zijn speelterrein was de Tweede Abel Tasmanhof, waar toen dagelijks zo'n vijftien kinderen lekker speelden: busjetrap, bordjetik, het jaarlijkse pleinfest. "Het was fantastisch," zegt Gijs. Met het verhuizen van basisschool De Schakel naar de middelbare school, De Goudse Waarden, verhuist Gijs ook van plein. Vanaf dat moment zien we hem en zijn vrienden vooral op de Eerste Abel Tasmanhof. Daar wordt de basis gelegd voor een driemanschap voor het leven, de kern van een grote vriendengroep, die samen Gouda gaat ontdekken.

Het milieu interesseert Gijs en kiest hij ook als studierichting, in eerste instantie in Wageningen. Met de Goudse vrienden blijft het contact sterk en na een jaar besluit Gijs toch weer terug te gaan naar Gouda. Hij gaat voor een korte tijd met een vriend in een antikraakpand aan de Bodegraafsestraatweg wonen. Het is een klein huisje op het kruispunt. Te vermelden waard is het eigen stoplicht, waarmee Gijs ook in de krant kwam. (AD Groene Hart 10 oktober 2009)

Verkeerslicht in eigen tuin

‘Je hebt zes seconden om het kruispunt over te steken’

GOUDA • Uniek in Gouda: een eigen verkeerslicht in de tuin. De bewoners van de Bodegraafsestraatweg 9 krijgen dan ook geregeld visite én vragen van passanten over dit bijzondere verschijnsel.

MAARTEN MOLENAAR

Gijs Jansen bij het privé-verkeerslicht voor 'zijn' deur. FOTO PIM MUL

“Ik voel me thuis in Gouda,” zegt Gijs. “Ik word blij als ik mijn huis aan de Nieuwehaven binnenstap. Met vriendin Vera woon ik daar nu al twee jaar. Het in de stad wonen maakt het extra gezellig. Elke zaterdag zie je me op de zaterdagse markt. De So What- periode is wel voorbij, we zoeken de gezelligheid op de terrassen of bij elkaar thuis.”

Naast de vrienden noemt Gijs de korfbalvereniging Gemini een belangrijke pijler onder het gevoel van sterke binding met Gouda.

De Sint-Janskerk, het Stadhuisplein, de grachten, de Spieringstraat noemt hij als mooie plekken in de stad. De geschiedenis achter deze plekken en achter de historische gebouwen interesseert hem. Rondleidingen vindt hij een interessantere manier om dingen te weten te komen dan boeken. Aan familie en collega's vertelt hij graag het verhaal over de Gouden Eeuw, die in Gouda een eeuw eerder plaats vond dan elders in het land en het verhaal over het spoorlijntje naar de krijtfabriek aan de Nieuwehaven, dat er nog ligt. “Een leuk weetje, vindt iedereen,” zegt hij.

Gijs kwam door zijn vader bij de Historische Vereniging. Hij vindt het belangrijk dat de geschiedenis in gedachten gehouden wordt, omdat het terugkijken helpt bij het vormen van je visie: “Je leert van het verleden.” De waterconferentie had zijn bijzondere belangstelling en daar werkte hij ook actief aan mee. Zo wil hij later op meerdere terreinen actief worden voor de vereniging.

Net als het verhaal over Menno in de vorige *Nieuwsbrief* is dit verhaal over Gijs, het verhaal van een jongere in onze vereniging. De verhalen laten zien dat niet alle jongeren wegtrekken uit onze stad, dat er jongeren zijn die een binding hebben met Gouda en die het ook leuk en interessant vinden de historie van hun stad te kennen. Ze geven kleur aan de Historische Vereniging en vertrouwen in het voortbestaan ervan. (Maria ten Tusscher)

Collage van dia's van De Latten Koning te zien op 11 april

